

Wyrok z dnia 17 lutego 2012 r.

III PK 53/11

1. Możliwe jest dochodzenie przez byłego pracownika od byłego pracodawcy na podstawie art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. odszkodowania z tytułu utraconego świadczenia przedemerytalnego (szkoda w postaci *lucrum cessans*) w związku z bezprawną odmową ponownego zatrudnienia pracownika na podstawie art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.), jeżeli w związku z tą odmową pracownik nie „wypracował” okresu uprawniającego do emerytury w rozumieniu art. 37k ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.).

2. Możliwość wliczenia do okresu zatrudnienia okresu pozostawania bez pracy, za który przyznano pracownikowi odszkodowanie, o którym mowa w art. 51 § 2 k.p., nie dotyczy każdego przypadku zasądzenia na rzecz pracownika odszkodowania za okres pozostawania bez pracy. Przepis art. 51 § 2 k.p. dotyczy jedynie odszkodowania, o którym mowa w art. 45 § 1 i 2, art. 47¹ i art. 50 k.p.

Przewodniczący SSN Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Beata Gudowska, Zbigniew Korzeniowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 lutego 2012 r. sprawy z powództwa Gabrieli C. przeciwko Stoczni S. SA w S. o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, odszkodowanie, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z dnia 29 listopada 2010 r. [...]

1. u c h y l i ł zaskarżony wyrok w punkcie I w części dotyczącej odszkodowania w kwocie 43.590,58 złotych z tytułu utraconego świadczenia przedemerytalnego

za lata 2005 - 2009 i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Szczecinie - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania;

2. o d d a l i ł skargę kasacyjną w pozostałej części;

3. przyznał radcy prawnemu Hannie P. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce Gabrieli C. kwotę 2.025 (dwa tysiące dwadzieścia pięć) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług.

U z a s a d n i e n i e

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa powódka Gabriela C. domagała się ustalenia istnienia stosunku pracy łączącego ją z pozwaną Stoczną S. SA w S. w okresie od 6 września 2000 r. do 9 grudnia 2004 r., zasądzenia odszkodowania w kwocie 64.237,12 zł za utracone wynagrodzenie za pracę za okres od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r., wynagrodzenia za pracę w kwocie 94.897,92 zł za okres od 27 kwietnia 2002 r. do 9 grudnia 2004 r. oraz odszkodowania w kwocie 43.590,58 zł z tytułu utraty świadczenia przedemerytalnego za lata 2005-2009. Powódka cofnęła powództwo o zapłatę ponad ostatecznie dochodzoną kwotę 202.725,62 zł.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie wyrokiem z 14 lipca 2010 r. [...] ustalił, że w okresie od 26 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r. powódkę Gabrielę C. łączyła z pozwaną Stoczną S. SA w S. umowa o pracę (I.), zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 39.844,96 zł tytułem wynagrodzenia za gotowość do pracy w okresie od 27 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r. (II.), zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 59.478,62 zł tytułem odszkodowania za odmowę nawiązania stosunku pracy w okresie od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r. (III.), a ponadto umorzył postępowanie o zapłatę ponad kwotę 202.725,62 zł (IV.) oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie (V.).

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka Gabriela C. była zatrudniona w pozwanej Stoczni S. SA w S. od 2 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1999 r., w tym od 1 stycznia 2000 r. do 30 czerwca 2000 r. w Stoczni S. SA w S. w upadłości. Umowa o pracę została rozwiązana przez pracodawcę z przyczyn ekonomicznych, leżących po stronie zakładu pracy, z zachowaniem okresu wypowiedzenia skróconym do jednego miesiąca. Pomimo zwolnień grupowych, które objęły również powódkę, Stoczni S.

SA w ramach restrukturyzacji zatrudnienia w okresie od 1 stycznia 2000 r. do 31 grudnia 2000 r. przyjmowała do pracy także nowych pracowników. W związku z tym 6 września 2000 r. powódka zgłosiła gotowość do pracy w pozwanej Stoczni.

Sąd Rejonowy w Szczecinie wyrokiem z 18 lipca 2001 r. [...] nakazał Stoczni S. SA w S. jako stronie pozwanej nawiązać z powódką Gabrielą C. stosunek pracy w grupie 05. Wyrok ten uprawomocnił się 26 kwietnia 2002 r. W dniu 8 sierpnia 2001 r. powódka zgłosiła na piśmie gotowość do pracy w pozwanej Stoczni. Uzyskała odpowiedź, że wyrok Sądu Rejonowego jest jeszcze nieprawomocny, a ponadto brak jest możliwości jej zatrudnienia z uwagi na zwolnienia grupowe w Stoczni w grupach pracowników inżynieryjno-ekonomicznych. W dniach 7 marca, 27 maja i 7 lipca 2002 r., już po wyroku Sądu drugiej instancji w sprawie o nawiązanie stosunku pracy, powódka ponownie zgłosiła pisemnie gotowość do pracy u pozwanej, jednak znowu uzyskała odpowiedź, że nie jest możliwe nawiązanie z nią stosunku pracy z uwagi na zaprzestanie działalności przez Stocznnię. Gotowość do pracy powódka zgłosiła również pisemnie 9 czerwca 2003 r.

W okresie od 13 maja do 31 lipca 2003 r., na skutek wykonania wyroku z 18 lipca 2001 r. [...] nakazującego nawiązanie z nią stosunku pracy, powódka została ponownie zatrudniona w Stoczni S. SA w upadłości na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku pracownika do spraw zakupów. Umowa ta została rozwiązana za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę z zachowaniem okresu wypowiedzenia, który został skrócony do jednego miesiąca. Miesięczny okres wypowiedzenia upłynął 31 lipca 2003 r. Podstawą wypowiedzenia były przyczyny ekonomiczne leżące po stronie pracodawcy. Od 13 czerwca 2003 r. powódka faktycznie wykonywała pracę w archiwum i otrzymała wynagrodzenie za pracę oraz wynagrodzenie za skrócony okres wypowiedzenia. Pracodawca wydał powódce świadectwo pracy z 19 sierpnia 2003 r., obejmujące między innymi okres zatrudnienia w Stoczni S. SA w upadłości w S. od 13 maja 2003 r. do 31 lipca 2003 r. (umowa o pracę została zawarta 13 czerwca 2003 r., jednak pozwany pracodawca przyjął, że zatrudnienie trwało od 13 maja 2003 r.).

Po zakończeniu zatrudnienia powódka składała dalsze wnioski o nakazanie Stoczni S. SA w upadłości przywrócenia jej do pracy zgodnie z wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...]. Postanowieniem z 8 grudnia 2003 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie Wydział [...] Egzekucyjny wyznaczył dłużnikowi - Syndykowi Masy Upadłości Stoczni S. SA w S. siedmiodniowy termin do nawiązania sto-

sunku pracy z wierzycielką Gabriellą C. w grupie 05 z dniem 26 kwietnia 2002 r., zaś na skutek zażalenia dłużnika Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z 7 maja 2004 r. zmienił zaskarżone postanowienie tylko o tyle, że wyznaczył dłużnikowi siedmiodniowy termin do nawiązania stosunku pracy pod rygorem ukarania grzywną w kwocie 1.000 zł na wypadek, gdyby w wyznaczonym terminie czynności tej nie wykonał.

W dniu 28 września 2004 r. Syndyk Masy Upadłości Stoczni S. SA w S. wystąpił do sądu z powództwem przeciwegzekucyjnym, wnosząc o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...]. Na mocy wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z 26 kwietnia 2005 r. [...], wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...], nakazujący pozwanej Stoczni S. SA w S. nawiązać z powódką Gabriellą C. stosunek pracy w grupie 05, został w całości pozbawiony wykonalności. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podkreślił, że nawiązanie z Gabriellą C. w dniu 13 czerwca 2003 r. stosunku pracy z zaznaczeniem w treści umowy, że zostaje zawarta na podstawie wyroku Sądu Rejonowego z 18 lipca 2001 r., wydanego w sprawie [...], stanowiło pełną realizację tego wyroku.

Decyzją z 20 października 2003 r. Powiatowy Urząd Pracy w S. odmówił powódce przyznania świadczenia przedemerytalnego od 2 października 2003 r., przyjmując, że jej staż pracy wynosi 28 lat, 2 miesiące i 19 dni, zamiast wymaganych 30 lat. Decyzją Prezydenta Miasta S. z 29 stycznia 2009 r. odmówiono powódce przyznania świadczenia przedemerytalnego od 2 października 2003 r., ponieważ organ rentowy ustalił dla niej staż uprawniający do emerytury wynoszący łącznie 28 lat, 2 miesiące i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych zamiast 30 lat wymaganych przepisami ustawy z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu.

Pozwem z 23 lipca 2004 r. [...] powódka wystąpiła do Sądu Okręgowego-Sądu Pracy w Szczecinie przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Stoczni S. SA w S. z żądaniem zasądzenia na jej rzecz kwoty 95.268 zł tytułem odszkodowania za okres pozostawania bez pracy oraz o sprostowanie świadectwa pracy i zapłatę nagrody jubileuszowej, podnosząc, że odszkodowanie jest jej należne z uwagi na niezrealizowanie przez pozwanego wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r., w sprawie [...]. Wyrokiem z 17 marca 2006 r. powództwo to zostało oddalone.

W oparciu o ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo jedynie częściowo. W ocenie Sądu Rejonowego twierdzenia powódki dotyczące spo-

sobu zakończenia zatrudnienia w 2000 r., zgłaszania przez nią gotowości do pracy i odmowy ze strony pozwanego pracodawcy ponownego jej zatrudnienia oraz wysokości należnego jej w poszczególnych okresach objętych pozwem wynagrodzenia, potwierdzone przedłożonymi przez nią dokumentami, nie budzą wątpliwości. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, powódka miała interes prawny w domaganiu się ustalenia istnienia stosunku pracy, pomimo występowania w procesie z jednoczesnym żądaniem zasądzenia świadczeń związanych ze stosunkiem pracy (wynagrodzenia za gotowość do pracy i odszkodowania).

Sąd Rejonowy ocenił, że stosunek pracy pomiędzy stronami został nawiązany ponownie 26 kwietnia 2002 r. i trwał do 12 maja 2003 r. Data początkowa jest datą uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego z 18 lipca 2001 r. wydanego w sprawie [...], nakazującego pozwanej nawiązanie stosunku pracy z powódką. Roszczenie powódki, poddane ocenie Sądu Rejonowego w tamtym postępowaniu, znajdowało oparcie w treści art. 12 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Sąd Rejonowy orzekający w sprawie [...] przyjął, że wszelkie przesłanki zastosowania tego przepisu zostały spełnione i powstał po stronie pozwanej obowiązek ponownego zatrudnienia powódki zgodnie z jej kwalifikacjami. Według art. 64 k.c. w związku z art. 300 k.p. prawomocne orzeczenie sądu, stwierdzające obowiązek złożenia określonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Orzeczenie Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...] - jako orzeczenie uwzględniające powództwo o zawarcie umowy - miało charakter zastępczego oświadczenia woli strony pozwanej. Umowny stosunek pracy powstaje na skutek złożenia zgodnych oświadczeń woli przez strony. Powódka swoją wolę wyraziła, inicjując postępowanie w sprawie [...]. Orzeczenie sądu zobowiązujące do złożenia oświadczenia woli zastąpiło oświadczenie pozwanego pracodawcy. Stosunek pracy pomiędzy stronami został zatem nawiązany w chwili uprawomocnienia się orzeczenia sądu, czyli od 26 kwietnia 2002 r.

Data końcowa stosunku pracy była datą poprzedzającą ponowne zatrudnienie powódki przez pozwaną, co nastąpiło od 13 maja 2003 r. (jak wynika ze świadectwa pracy). Po tej dacie strony łączył stosunek pracy na podstawie zawartej umowy, który został rozwiązany na skutek wypowiedzenia go przez pracodawcę ze skutkiem na 31 lipca 2003 r. Choć sama powódka podała, że faktyczne wykonywanie obowiązków pracowniczych rozpoczęła dopiero od 13 czerwca 2003 r., to w oparciu o treść świa-

dectwa pracy wystawionego 19 sierpnia 2003 r. Sąd Rejonowy przyjął, że stosunek pracy został nawiązany od 13 maja 2003 r., skoro sama strona pozwana, umieszczając taką datę w świadectwie pracy, potwierdziła, że więź umowna stron wówczas się rozpoczęła, a także wypłaciła powódce wynagrodzenie za okres od 13 maja 2003 r., obejmując ją już w tym czasie ubezpieczeniem społecznym (choć umowa o pracę została zawarta 13 czerwca 2003 r.). Po dniu 31 lipca 2003 r. pomiędzy stronami nie istniała już więź prawna, a pozwanej - wobec zrealizowania obowiązku zatrudnienia powódki wynikającego z wyroku w sprawie [...], dokonanego 13 maja 2003 r. - nie obciążało już w dalszym okresie to zobowiązanie. W ocenie Sądu pierwszej instancji, obowiązek zatrudnienia powódki został w sposób prawidłowy wykonany 13 maja 2003 r. i po tej dacie nie było podstaw do wymuszenia jego realizacji. Stosunek pracy pomiędzy stronami został skutecznie nawiązany, a następnie zakończony, a powódka nie odwołała się od dokonanego w czerwcu 2003 r. wypowiedzenia. Zobowiązanie pozwanej objęte tytułem wykonawczym wygasło na skutek nawiązania stosunku pracy zgodnie z treścią wyroku z 18 lipca 2001 r. [...]. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Rejonowy w sprawie [...] o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oraz Sąd Okręgowy rozpoznający apelację od tego orzeczenia. Obydwa Sądy uznały, że treść umowy o pracę z 13 czerwca 2003 r. jest zgodna ze zobowiązaniem dłużnika nałożonym na niego wyrokiem z 18 lipca 2001 r. [...]. Z chwilą złożenia przez strony zgodnych oświadczeń woli o nawiązaniu stosunku pracy zobowiązanie to wygasło. Skoro strony umowy o pracę wprost w jej treści zaznaczyły, że stanowi ona realizację wyroku z 18 lipca 2001 r. [...], to należało przyjąć, że powódka wyraziła zgodę na modyfikację zobowiązania strony pozwanej co do grupy zawodowej, w której ją zatrudniono - tym bardziej, że jej pierwotnego stanowiska (w grupie 05) już nie było z uwagi na ogłoszenie upadłości dłużnika i zaprzestanie działalności produkcyjnej. Okoliczność ta była całkowicie niezależna od nawiązania z powódką stosunku pracy, gdyż zależała wyłącznie od zmian organizacyjnych strony pozwanej, jakim Stocznia podlegała w związku z ogłoszeniem upadłości i zaprzestaniem prowadzenia jakiegokolwiek działalności produkcyjnej. Prowadzenie przez powódkę w dalszym ciągu - już po zawarciu 13 czerwca 2003 r. i rozwiązaniu 31 lipca 2003 r. umowy o pracę - egzekucji wyroku z 18 lipca 2001 r., za pośrednictwem Sądu Rejonowego w Szczecinie [...] Wydziału Egzekucyjnego, nie świadczy o tym, że wyrok w sprawie [...] nie został wykonany. Sąd jako organ egzekucyjny, działający na mocy art. 804 k.p.c., nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku obję-

tego tytułem wykonawczym. Podstawą prawną pozbawienia wykonalności wyroku z 18 lipca 2001 r. był art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło. Zdarzeniem tym było ponowne zatrudnienie powódki w maju 2003 r. (faktycznie w czerwcu 2003 r.). Wraz z tym zdarzeniem prawnym powódka utraciła uprawnienie do dalszego realizowania wyroku z 18 lipca 2001 r. w drodze egzekucji. Nie ma przy tym żadnego znaczenia data wydania przez sąd wyroku pozbawiającego tytuł wykonawczy wykonalności lub data wcześniejszego postanowienia o zawieszeniu egzekucji wydanego w trybie zabezpieczenia powództwa przeciwegzekucyjnego, ponieważ obydwa orzeczenia potwierdzały fakt wcześniejszego (już w 2003 r.) wykonania przez pozwanego pracodawcę zobowiązania i nie miały charakteru kształtującego prawo.

Sąd Rejonowy uznał za niezasadne roszczenie powódki w części dotyczącej ustalenia istnienia stosunku pracy w okresie od 13 maja 2003 r. do 31 lipca 2003 r., ponieważ w tym zakresie powódka nie miała interesu prawnego w ustaleniu. W tym okresie powódka była zatrudniona u pozwanego na podstawie umowy o pracę, po zakończeniu tego stosunku pozwany wydał jej świadectwo pracy, ten okres zatrudnienia został jej ponadto zaliczony przez Urząd Pracy i organ emerytalny do okresu ubezpieczenia. Zatrudnienie powódki w tym okresie jest bezsporne i nie wymaga udzielenia jej ochrony przez ustalenie istnienia stosunku pracy.

Roszczenie dotyczące ustalenia istnienia stosunku pracy zostało uwzględnione co do okresu od 26 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r., zaś w pozostałym zakresie oddalone. Przyjęcie, że w powyższym okresie strony łączył stosunek pracy, przesądziło o uwzględnieniu roszczenia o wynagrodzenie z tytułu gotowości do pracy w oparciu o art. 81 k.p. Powódka wykazała (udowodniła), że zgłaszała systematycznie gotowość do pracy, a pozwana odmawiała ponownego jej zatrudnienia, powołując się na zaprzestanie prowadzenia działalności. Łącznie wynagrodzenie za gotowość do pracy za okres od 27 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r. Sąd wyliczył na 39.844,96 zł. W pozostałym zakresie roszczenie powódki o wynagrodzenie z tytułu gotowości do pracy zostało oddalone, ponieważ powódki w innym czasie nie wiązała z pozwanym stosunek pracy, a za okres od 13 maja do 31 lipca 2003 r. wypłacono jej wynagrodzenie.

Powódka w oparciu o art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. domagała się zasądzenia odszkodowania za odmowę nawiązania z nią stosunku pracy. Zobowiązanie do nawiązania z powódką stosunku pracy nakładał na pozwaną art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.), zgodnie z którym zakład pracy powinien ponownie zatrudnić pracownika, z którym rozwiązał stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 tej ustawy, w razie ponownego zatrudniania pracowników w tej samej grupie zawodowej, jeżeli pracownik zgłosi zamiar powrotu do zakładu pracy w ciągu roku od rozwiązania stosunku pracy. W ustalonym stanie faktycznym wszystkie z opisanych przesłanek zostały spełnione, co zostało potwierdzone w toku postępowania w sprawie [...] i co stanowiło podstawę pozytywnego dla powódki rozstrzygnięcia. Ponieważ powódka zgłosiła gotowość podjęcia pracy 6 września 2000 r., to z tą datą powstał po stronie pozwanej obowiązek ponownego nawiązania stosunku pracy z powódką. Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z 10 września 1976 r., I PZP 48/76 (OSNCP 1977 nr 4, poz. 65), Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie odszkodowawcze na podstawie art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. powstaje nie tylko w przypadku naruszenia art. 53 § 5 k.p., ale również art. 12 ustawy o zwolnieniach grupowych ze względu na zbliżone podstawy odpowiedzialności.

Powódka domagała się tytułem odszkodowania kwoty 64.237,12 zł za okres od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r. Sąd Rejonowy pomniejszył dochodzoną kwotę o dochody uzyskane przez nią we wskazanym okresie z tytułu prowadzenia zarobkowej działalności gospodarczej, tj. o kwotę 1.500 zł, oraz o kwoty uzyskane tytułem zasiłku dla bezrobotnych w okresie od listopada 2000 r. do maja 2001 r. w łącznej wysokości 3.258,50 zł. Na skutek niewykonania przez pozwaną obowiązku ponownego zatrudnienia, powódka poniosła szkodę w postaci utraty wynagrodzenia, jakie mogłaby uzyskiwać w okresie od dnia zgłoszenia woli powrotu do Stoczni (czyli 6 września 2000 r.) do dnia nawiązania stosunku pracy (czyli 26 kwietnia 2002 r.).

Ponadto powódka w oparciu o art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. domagała się odszkodowania za utratę świadczenia przedemerytalnego za lata 2005-2009 w wysokości 43.590,58 zł, twierdząc, że brak nawiązania z nią przez pozwanego stosunku pracy pozbawił ją tego świadczenia, albowiem nie spełniła jednej z przesłanek z postaci odpowiedniego stażu pracy. W spornym okresie obowiązywała ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst:

Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.). Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka dwukrotnie ubiegała się o przyznanie świadczenia przedemerytalnego i dwukrotnie jej wnioski zostały rozpatrzone odmownie z uwagi na staż pracy (traktowany jako okres uprawniający do emerytury) poniżej 30 lat. W decyzji z 20 października 2003 r. okres ten określono na 28 lat, 2 miesiące i 19 dni, zaś w decyzji z 29 stycznia 2009 r. na 28 lat, 2 miesiące i 24 dni. Nawet gdyby przyjąć staż pracy korzystniejszy dla powódki, a więc ten wynoszący 28 lat, 2 miesiące i 24 dni, to ustalony w rozpoznawanej sprawie okres zatrudnienia powódki nie byłby wystarczający do osiągnięcia stażu 30 lat, bo nawet gdyby doliczyć powódce okres zatrudnienia od 26 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r. - czyli 12 miesięcy i 17 dni - powódka i tak nie osiągnęłaby łącznie 30 lat stażu pracy. Powódka nie spełnia ustawowych przesłanek do uzyskania świadczenia przedemerytalnego, a zatem nie poniosła szkody w postaci utraty świadczeń z winy pozwanej, co oznacza, że odpowiedzialność odszkodowawcza pozwanej nie powstała.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła powódka, zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo o zapłatę kwoty 46.688,56 zł tytułem wynagrodzenia za gotowość do pracy za okres od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r., o zapłatę kwoty 43.590,58 zł tytułem utraconego świadczenia przedemerytalnego za lata 2005-2009 oraz o ustalenie, że w okresie od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. powódkę łączyła z pozwaną umowa o pracę, a także o zapłatę odsetek ustawowych od zasądanego odszkodowania wynoszącego 59.478,62 zł. Powódka zarzuciła: błąd w ustaleniach faktycznych polegający na sprzeczności istotnych ustaleń i ocen Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności przyjęcie, że zawarcie 13 maja 2003 r. umowy o pracę z powódką zrealizowało obowiązek pozwanej zatrudnienia powódki wynikający z wyroku z dnia 18 lipca 2001 r. [...]; naruszenie art. 51 § 2 k.p. w związku z art. 37k ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, przez niezaliczenie powódce do okresu pracy - przy ustaleniu dochodzonego odszkodowania z tytułu utraconego świadczenia przedemerytalnego - okresu, za który przyznano jej odszkodowanie. Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego jako części kosztów procesu.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie wyrokiem z 29 listopada 2010 r., VI Pa 76/10, oddalił apelację. Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd Rejonowy wywiódł prawidłowe wnioski z dokonanej analizy dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia o zasadności roszczeń powódki w zakresie ustalenia istnienia stosunku pracy jedynie w okresie od 26 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r., należnego powódce wynagrodzenia za gotowość do pracy wyłącznie od 27 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2003 r. oraz odszkodowania za odmowę nawiązania z powódką stosunku pracy w okresie od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r. Prawidłowo również, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji rozstrzygnął o bezpodstawności żądania powódki odnośnie do odszkodowania za utratę świadczenia przedemerytalnego.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że powódkę stosunek pracy łączył z pozwaną jedynie do 31 sierpnia 2003 r. (faktycznie Sąd Rejonowy ustalił, że stosunek pracy trwał do 31 lipca 2003 r.).

Sąd Okręgowy uznał za nietrafne zarzuty powódki, że wbrew ustaleniom Sądu Rejonowego przez zawarcie z powódką umowy o pracę w dniu 13 czerwca 2003 r. pozwana nie zrealizowała obowiązku zatrudnienia jej wynikającego z wyroku z 18 lipca 2001 r. [...], a tym samym umowa o pracę powinna łączyć strony również w okresie od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r.

Powódka twierdziła, że zawarta 13 czerwca 2003 r. umowa o pracę nie stanowiła wykonania wyroku z 18 lipca 2001 r., ponieważ wyrok ten przewidywał zatrudnienie jej w grupie zawodowej 05, tymczasem została zatrudniona na stanowisku pracownika do spraw zakupów. Sąd Okręgowy uznał, że okoliczność ta była bez znaczenia. Kwestia prawidłowego wykonania wskazanego wyroku była już raz przedmiotem orzekania przez Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie. W sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości Stoczni S. SA przeciwko Gabrieli C. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...], zapadł prawomocny wyrok z 26 kwietnia 2005 r. [...], w całości pozbawiający wykonalności wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...]. W uzasadnieniu wyroku z 26 kwietnia 2005 r. Sąd Rejonowy ustalił i ocenił, że nawiązanie z powódką w dniu 13 czerwca 2003 r. stosunku pracy z wyraźnym podkreśleniem, że umowa o pracę zostaje zawarta na podstawie wyroku Sądu Rejonowego z 18 lipca 2001 r. [...] stanowiło pełną realizację tego wyroku. Wyrok w sprawie [...] uprawomocnił się 13 września 2006 r.

W niniejszym postępowaniu Sąd był związany (na podstawie art. 365 § 1 k.p.c.) treścią tego rozstrzygnięcia nie tylko w zakresie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, ale także w zakresie ustalenia (kształtującego prawo), że umowa o pracę z 13 czerwca 2003 r. stanowiła wykonanie wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...]. Przeprowadzanie dowodów przeciwnych i opieranie się na nich przy orzekaniu było więc w tej sytuacji niedopuszczalne, podobnie jak dokonanie odmiennych ustaleń.

Sąd drugiej instancji uznał za bezzasadne roszczenie powódki o ustalenie istnienia stosunku pracy po 30 września 2003 r., gdyż stosunek pracy łączący ją ze stroną pozwaną ustał ostatecznie 31 lipca 2003 r., co wynika ze świadectwa pracy. Pozbawione podstaw było również żądanie zasądzenia na rzecz powódki wynagrodzenia za pracę za czas gotowości do pracy w okresie od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. W spornym okresie powódka nie mogła skutecznie zgłaszać gotowości do pracy; skoro w tym okresie nie łączył ją już z pozwaną stosunek pracy, to nie istniała faktyczna możliwość świadczenia pracy i łączący się z tym realny zamiar wykonywania pracy (prawnie relewantna gotowość do jej wykonywania).

W ocenie Sądu Okręgowego, żądanie zasądzenia odszkodowania za utracone świadczenie przedemerytalne podlegało rozpatrzeniu na ogólnych zasadach, tj. w oparciu o treść art. 471 k.c. W toku procesu powódka powinna była wykazać, że gdyby nie naganne zachowanie pracodawcy, polegające na nienawiązaniu z nią stosunku pracy, to świadczenie to zostałoby jej przyznane. Tymczasem, na dzień rozwiązania stosunku pracy, czyli 31 lipca 2003 r., ubezpieczona legitymowała się stażem ubezpieczeniowym wynoszącym 28 lat, 2 miesiące i 24 dni, a zatem gdyby nawet doliczyć do tego stażu ustalony okres pozostawania w stosunku pracy od 26 kwietnia 2002 r. do 12 maja 2002 r. (12 miesięcy i 17 dni), to powódce i tak nie udało się udowodnić (na dzień rozwiązania stosunku pracy) 30-letniego stażu pracy wymaganego przez obowiązujący w owym czasie art. 37k ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu.

W ocenie Sądu Okręgowego odnośnie do przedmiotowego roszczenia nie mogło dojść do zastosowania norm Kodeksu pracy, w tym art. 51 § 2 k.p. Okres pozostawania bez pracy, o którym mowa w art. 51 § 1 i 2 k.p., należy rozumieć jako okres nieświadczenia pracy u pracodawcy, który dokonał wypowiedzenia niezgodnie z przepisami. Przepisy Kodeksu pracy nie rozstrzygają natomiast o sposobie liczenia stażu pracy, jeżeli w okresie, za który przyznano wynagrodzenie lub odszkodowanie,

umowa o pracę z pracownikiem została skutecznie i prawidłowo wypowiedziana, jak to miało miejsce w analizowanym przypadku. Sąd Rejonowy wprawdzie przyznał powódce odszkodowanie, jednak nie za niezgodne z prawem wypowiedzenie jej umowy o pracę, lecz za odmowę nawiązania z nią przez pracodawcę stosunku pracy w okresie od 6 września 2000 r. (data, w której powódka wystąpiła do sądu z pozwem o przywrócenie jej do pracy, a postępowanie zakończyło się uwzględnieniem jej roszczenia) do 26 kwietnia 2002 r. Rozstrzygnięcie o odszkodowaniu nie było oparte o art. 45 § 1 w związku z art. 47 k.p., lecz o art. 471 k.c. w związku z 300 k.p. w związku art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Skoro na dzień rozwiązania stosunku pracy (31 lipca 2003 r.) powódka nie wykazała 30-letniego stażu pracy wymaganego do otrzymania świadczenia przedemerytalnego, to tym samym nie spełniła ustawowych przesłanek do uzyskania tego świadczenia, a zatem nie poniosła szkody w postaci utraty świadczeń z winy pracodawcy.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł w imieniu powódki jej pełnomocnik, zaskarżając wyrok ten w części dotyczącej oddalenia powództwa o zapłatę kwoty 46.688,56 zł z tytułu wynagrodzenia za gotowość do pracy za okres od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. oraz kwoty 43.590,58 zł z tytułu utraconego świadczenia przedemerytalnego za lata 2005-2009. Skarga kasacyjna została oparta na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 51 § 2 k.p. w związku z art. 37k ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, przez niezaliczenie powódce do okresu zatrudnienia okresu pracy, za który przyznano jej odszkodowanie za odmowę nawiązania umowy o pracę, czyli od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r., i w konsekwencji oddalenie jej roszczenia o utracone świadczenie przedemerytalne w kwocie 43.590,58 zł; 2) naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego przez błędną subsumcję art. 365 § 1 k.p.c. i niezastosowanie art. 81 § 1 k.p. w wyniku niezaliczenia okresu od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. jako okresu gotowości do pracy powódki, a w związku z tym niezasądzenie wynagrodzenia w kwocie 46.688,56 zł w wyniku przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że prawomocny wyrok Sądu Rejonowego z 26 kwietnia 2005 r., pozbawiający wykonalności wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...], nakazujący nawiązanie z powódką umowy o pracę w grupie 05, działa z mocą wsteczną, a do-

kładnie do dnia nawiązania innego stosunku pracy, podczas gdy wyrok ten działa *ex nunc*.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę poprzez wydanie wyroku co do istoty sprawy i uwzględnienie roszczeń powódki, zasądzenie żądanych kwot oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania we wszystkich instancjach, w tym w postępowaniu kasacyjnym.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Skarga kasacyjna jest uzasadniona jedynie w tej części, w jakiej zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. w odniesieniu do oddalenia roszczenia powódki o zasądzenie odszkodowania w kwocie 43.590,58 zł stanowiącej (według wyliczeń powódki) równowartość utraconego przez nią świadczenia przedemerytalnego za lata 2005-2009.

Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej, wynikające z podanej podstawy materialnoprawnej (czyli niewykonanie zobowiązania zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi, wina w postaci braku należytej staranności, szkoda, zwłaszcza jej rozmiar oraz związek przyczynowy pomiędzy ewentualnym zawinionym zaniechaniem strony pozwanej a szkodą doznaną przez powódkę), nie zostały w wystarczającym stopniu rozważone przez Sąd Okręgowy. Oddalenie powództwa w tej części było przedwczesne, ponieważ nie zostało poprzedzone wystarczająco wnikliwą analizą przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego pracodawcy, opartej na art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z naruszeniem art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Podkreślenia wymaga jednak, że to na powódce spoczywa ciężar udowodnienia przesłanek tej odpowiedzialności (art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p.), w szczególności niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.), rozmiaru szkody i jej postaci (art. 361 § 2 k.c.) oraz związku przyczynowego między działaniem lub zaniechaniem strony pozwanej a szkodą (art. 361 § 1 k.c.).

Powódka dochodziła odszkodowania z tytułu utraconego świadczenia przedemerytalnego (szkoda w postaci *lucrum cessans*), ponieważ przez odmowę zatrudnienia jej przez stronę pozwaną poczynając od 6 września 2000 r. - chociaż już wówczas istniały warunki do jej ponownego zatrudnienia w oparciu o art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, co potwierdził wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...] nakazujący stronie pozwanej nawiązanie stosunku pracy z powódką - powódka nie „wypracowała” odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego („okresu uprawniającego do emerytury”, wynoszącego w jej przypadku 30 lat, zgodnie z wymaganiami z art. 37k ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnianiu i przeciwdziałaniu bezrobociu). Sąd Rejonowy orzekający w sprawie [...] przyjął, że z chwilą zgłoszenia przez powódkę zamiaru powrotu do zakładu pracy zostały spełnione wszelkie przesłanki zastosowania art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r., a zatem powstał po stronie pozwanej obowiązek ponownego zatrudnienia powódki zgodnie z jej kwalifikacjami od chwili zgłoszenia przez powódkę zamiaru powrotu do zatrudnienia. Gdyby strona pozwana nie odmawiała zatrudnienia powódki przez okres dwóch lat i dziewięciu miesięcy (od 6 września 2000 r., czyli od chwili zgłoszenia przez nią zamiaru powrotu do zakładu pracy, do 13 czerwca 2003 r., kiedy to zawarta została umowa o pracę w wykonaniu wyroku z 18 lipca 2001 r. [...]), to do stażu pracy wymaganego do przyznania powódce świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 37k ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnianiu i przeciwdziałaniu bezrobociu podlegałby zaliczeniu dłuższy okres zatrudnienia i być może w takiej sytuacji powódka legitymowałaby się wymaganym stażem ubezpieczeniowym wynoszącym 30 lat. Kwestia stopnia prawdopodobieństwa opisanego przebiegu wydarzeń (w granicach normalnego związku przyczynowego - art. 361 § 1 k.c.) wymaga jednak odpowiednich ustaleń faktycznych i ocen prawnych.

Nie można podzielić argumentacji Sądu Okręgowego, że skoro na dzień ostatecznego rozwiązania stosunku pracy (31 lipca 2003 r.) powódka nie wykazała 30-letniego stażu pracy wymaganego do otrzymania świadczenia przedemerytalnego i tym samym nie spełniła ustawowych przesłanek do uzyskania świadczenia przedemerytalnego, to nie poniosła szkody w postaci utraty świadczeń z winy pracodawcy. Argument ten jest nielogiczny. Powódka nie mogła wykazać stażu pracy wymaganego do otrzymania świadczenia przedemerytalnego właśnie dlatego, że strona pozwana odmówiła jej ponownego zatrudnienia z chwilą spełnienia warunków z art. 12

ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Gdyby powódka spełniała warunek odpowiednio długiego stażu zatrudnienia („osiągnęła okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 30 lat”), wówczas nie musiałaby występować o odszkodowanie za utracone świadczenie przedemerytalne, ponieważ mogłaby wystąpić bezpośrednio do odpowiedniego organu o przyznanie jej tego świadczenia.

Powódka dochodziła odszkodowania za pozbawienie jej (według jej twierdzeń - w wyniku zawinionych i bezprawnych działań oraz zaniechań strony pozwanej) świadczenia przedemerytalnego. Przedstawiona w skardze kasacyjnej konstrukcja roszczenia odszkodowawczego jest jednak nielogiczna, a przez to całkowicie chybiona. Pełnomocnik skarżącej domaga się bowiem zaliczenia powódce do okresu zatrudnienia okresu, za który przyznano jej odszkodowanie za odmowę nawiązania umowy o pracę (czyli okresu od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r.), twierdząc, że niezaliczenie tego okresu do okresu pracy spowodowało w konsekwencji oddalenie roszczenia o odszkodowanie za utracone świadczenie przedemerytalne. Podstawą zaliczenia okresu, za który przyznano odszkodowanie, do okresu zatrudnienia miałyby być przy tym art. 51 § 2 k.p. Argumentacja ta jest nietrafna z kilku przyczyn. Po pierwsze, zaliczenie okresu od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r. do okresu zatrudnienia („okresu uprawniającego do emerytury”) oznaczałoby, że nie powstała po stronie powódki szkoda (skoro zdaniem skarżącej okres ten podlegał zaliczeniu do okresu zatrudnienia, to powódka mogła skutecznie ubiegać się o świadczenie przedemerytalne, a odmówienie jej tego świadczenia powinno obciążać organ decydujący o jego przyznaniu a nie stronę pozwaną). Inaczej rzecz ujmując, zaliczenie okresu od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r. do okresu zatrudnienia prowadziłyby do sytuacji, w której po stronie powódki nie powstała żadna szkoda, a zatem brak byłoby podstaw do zasądzenia na jej rzecz odszkodowania, ponieważ prawdopodobnie spełniałaby wówczas warunki do przyznania jej świadczenia przedemerytalnego. Argumenty skarżącej dotyczące zaliczenia omawianego okresu do „okresu uprawniającego do emerytury” mogłyby być podniesione w innym postępowaniu - o przyznanie świadczenia przedemerytalnego - a nie w sprawie o odszkodowanie przeciwko pracodawcy.

Po drugie, do sytuacji powódki nie ma i nie może mieć zastosowania art. 51 § 2 k.p. ani wprost, ani *per analogiam*, ani odpowiednio. Reguluje on zupełnie odmienną sytuację od zaistniałej w rozpoznawanej sprawie. Przepis ten stanowi, że „pracownikowi, któremu przyznano odszkodowanie, wlicza się do okresu zatrudnienia

okres pozostawania bez pracy, odpowiadający okresowi, za który przyznano odszkodowanie”. Nie może być on jednak odczytywany dosłownie (jako rzekomo dotyczący każdego przypadku zasądzenia na rzecz pracownika odszkodowania za okres pozostawania bez pracy) bez uwzględnienia pełnego kontekstu normatywnego. Przepis ten, umieszczony w rozdziale dotyczącym uprawnień pracownika w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę, obejmuje sytuację zasądzenia na rzecz pracownika odszkodowania, o jakim mowa w art. 45 § 1 i 2 k.p., art. 47¹ k.p. oraz art. 50 k.p. Odszkodowania przewidziane w tych przepisach są ściśle limitowane (przyznaje się je za okres nie dłuższy niż za trzy miesiące, ewentualnie za okres wypowiedzenia, jeżeli w konkretnym przypadku jest dłuższy niż trzy miesiące). Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powódki kwotę 59.478,62 zł tytułem odszkodowania za odmowę nawiązania stosunku pracy (a nie za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę). Odszkodowanie obejmowało okres od 6 września 2000 r. do 26 kwietnia 2002 r. (ponad półtora roku). Zostało zasądzone na podstawie art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z naruszeniem art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a nie na podstawie art. 45 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 47¹ k.p. albo na podstawie art. 50 k.p. Nie ma podstaw do traktowania odszkodowania przyznanego za bezprawną odmowę ponownego zatrudnienia powódki na podstawie art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. w kategoriach opisanych w art. 51 § 2 k.p. Jest to szczególny przepis ustanawiający fikcję prawną, która pozwala wliczać do stażu pracy okres faktycznej przerwy w zatrudnieniu w przypadku niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę (por. wyroki Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II PK 265/09. LEX nr 602244 oraz z 16 czerwca 2011 r., I PK 272/10, LEX nr 1001283). Dodatkowo, rozważanie, czy art. 51 § 2 k.p. pozwala na zaliczenie okresu pozostawania bez pracy, za który przyznano powódce odszkodowanie na podstawie art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p., do okresu zatrudnienia („okresu uprawniającego do emerytury”), jest w rozpoznawanej sprawie zbędne, bo gdyby okres ten podlegał zaliczeniu do stażu zatrudnienia, powinny to uwzględnić organy orzekające o przyznaniu powódce świadczenia przedemerytalnego, a wówczas po jej stronie nie powstałaby szkoda.

Tym samym w rozpoznawanej sprawie nie istnieje przedstawione w skardze kasacyjnej rzekome zagadnienie prawne, które miało uzasadniać wniosek powódki

dotyczący rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie. W rozpoznawanej sprawie nie istniała potrzeba rozstrzygnięcia, czy do okresu zatrudnienia (stażu pracy) powódki należy wliczyć okres, za jaki Sąd przyznał jej odszkodowanie za okres pozostawania bez pracy na skutek odmowy nawiązania z nią stosunku pracy.

Naruszenie art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p. w opisanym na wstępie znaczeniu uzasadniało uwzględnienie skargi kasacyjnej w części dotyczącej oddalenia powództwa o zasądzenie odszkodowania w kwocie 43.590,58 zł stanowiącej (według wyliczeń powódki) równowartość utraconego przez powódkę świadczenia przedemerytalnego za lata 2005-2009 i uchylenie w tym zakresie zaskarżonego wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

2. Pozostałe zarzuty skargi kasacyjnej są nieuzasadnione. Nie doszło do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 81 § 1 k.p. w wyniku niezaliczenia okresu od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. jako okresu gotowości do pracy powódki, a w związku z tym oddalenia jej powództwa o zasądzenia wynagrodzenia w kwocie 46.688,56 zł. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że prawomocny wyrok Sądu Rejonowego z 26 kwietnia 2005 r. [...] pozbawiający wykonalności wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...] ma ten skutek, że przesądza o zawarciu w dniu 13 czerwca 2003 r. pomiędzy stronami umowy o pracę w wykonaniu wyroku z 18 lipca 2001 r., a pośrednio o definitywnym ustaniu stosunku pracy łączącego powódkę ze stroną pozwaną z chwilą upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę zawartej 13 czerwca 2003 r. Wbrew argumentom powódki przy ocenie skutków pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności istotne było nie to, kiedy został wydany (a ściślej - uprawomocnił się) wyrok Sądu Rejonowego z 26 kwietnia 2005 r. [...] pozbawiający wykonalności wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...] lecz to, jakie były przyczyny (przesłanki) uwzględnienia powództwa przeciwegzekucyjnego i pozbawienia w całości wykonalności tego tytułu wykonawczego. Powództwo przeciwegzekucyjne zostało oparte na treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Na tej też podstawie zostało uwzględnione. Zgodnie z tym przepisem, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo jego ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. W uzasadnieniu

wyroku Sądu Rejonowego z 26 kwietnia 2005 r [...] pozbawiającego wykonalności prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...] stwierdzono, że zobowiązanie objęte tytułem wykonawczym wygasło na skutek jego wykonania przez dłużnika, ponieważ pomiędzy stronami doszło 13 czerwca 2003 r. do nawiązania stosunku pracy (zawarcia umowy o pracę) zgodnie z treścią wyroku z 18 lipca 2001 r. Skoro zobowiązanie strony pozwanej wygasło w dniu 13 czerwca 2003 r. w wyniku zawarcia umowy o pracę, to powódka nie może twierdzić, że po wypowiedzeniu tej umowy (od którego powódka się nie odwołała) nadal łączył ją ze stroną pozwaną stosunek pracy, a co najmniej nadal istniało zobowiązanie strony pozwanej do jej zatrudniania, wynikające z wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. [...], co miałyby uzasadniać jej roszczenie o wynagrodzenie za gotowość do pracy w okresie od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. W uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 13 września 2006 r. [...], którym oddalono apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 26 kwietnia 2005 r. [...] podkreślono, że zawierając 13 czerwca 2003 r. umowę o pracę strony zgodnie oświadczyły, że stanowi ona realizację wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 18 lipca 2001 r. Z chwilą wypowiedzenia tej umowy (i upływu okresu wypowiedzenia) powódka musiała mieć świadomość, że definitywnie ustał łączący ją ze stroną pozwaną stosunek pracy. Po upływie okresu wypowiedzenia powódka nie mogła już mieć do strony pozwanej roszczeń o zatrudnienie, dopuszczenie do pracy, wynagrodzenie za gotowość świadczenia pracy, zwłaszcza że nie odwołała się od dokonanego wypowiedzenia (kwestionowała jedynie treść świadectwa pracy). W rozpoznawanej sprawie nie istnieje problem, czy wyrok oparty na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. działa *ex tunc*, czy *ex nunc*. Doniosłe znaczenie mają natomiast przyczyny pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności - wygaśnięcie zobowiązania strony pozwanej z chwilą zawarcia umowy o pracę z 13 czerwca 2003 r. W tym kontekście nie można całkowicie pominąć ujawnionych w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego z 26 kwietnia 2005 r. [...] przyczyn pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. W orzecznictwie dotyczącym wykładni i stosowania art. 365 § 1 k.p.c. przyjmuje się, że sąd nie jest związany ustaleniami faktycznymi i poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu orzeczenia, które go wiąże na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. Jest jednak związany podstawą prawną rozstrzygnięcia, w tym przesłankami (przyczynami) uwzględnienia powództwa. Związanie treścią prawomocnego orzeczenia oznacza nakaz przyjmowania przez podmioty wymienione w art. 365 § 1 k.p.c., że w objętej

orzeczeniem sytuacji faktycznej stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z sentencji wiążącego orzeczenia. Związanie prawomocnym wyrokiem rozciąga się na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne dla wyjaśnienia jego zakresu - w jakim indywidualizują one sentencję jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu i w jakim określają one istotę danego stosunku prawnego. Chodzi przy tym tylko o elementy uzasadnienia dotyczące rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w których sąd wypowiada się w sposób stanowczy, autorytarny o żądaniu (wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2011 r., I CSK 249/10, LEX nr 936477). Określony w art. 365 § 1 k.p.c. zakres związania sądu treścią prawomocnego orzeczenia oznacza zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego. Moc wiążąca prawomocnego wyroku ma znaczenie wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa, a kwestia rozstrzygnięta wcześniej wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Odnosi się ona do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia oraz do waloru prawnego rozstrzygnięcia zawartego w treści orzeczenia. Skutkiem pozytywnym (materialnym) jest to, że rozstrzygnięcie zawarte w orzeczeniu stwarza taki stan prawny, jaki z niego wynika, czyli sądy rozpoznające spór muszą przyjmować, że dana kwestia kształtuje się tak, jak to przyjęto we wcześniejszym, prawomocnym orzeczeniu. W kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być ona już badana. Związanie dotyczy sentencji wyroku i motywów w tych granicach, jakie stanowią konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia. W konsekwencji nikt nie może kwestionować faktu istnienia prawomocnego wyroku i jego treści oraz motywów rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011 r., III CSK 161/10, LEX nr 785884).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że skarga kasacyjna jest nieuzasadniona w części dotyczącej oddalenia powództwa o zapłatę kwoty 46.688,57 zł tytułem wynagrodzenia za gotowość powódki do pracy w okresie od 1 października 2003 r. do 9 grudnia 2004 r. W tym czasie powódka nie pozostawała w stosunku pracy ze strona pozwaną, a zatem nie należy się jej wynagrodzenie za gotowość do pracy na podstawie art. 81 § 1 k.p. W tej części skarga kasacyjna podlegała oddaleniu zgodnie z art. 398¹⁴ k.p.c. jako pozbawiona uzasadnionych podstaw.

=====